

Realizacja lokalnej polityki społecznej we współpracy JST z NGO's, w tym podmiotów reintegracyjnych

dr hab. Mirona Ogryzko-Wiewiórowska, prof. nadzw. (PWSZ w Sanoku)
Stowarzyszenie W STRONĘ CZŁOWIEKA

-
- Na początek konieczne jest doprecyzowanie informacji zawartej w tytule. W tym wystąpieniu argumentów wskazujących na realizację polityki społecznej we współpracy JST i NGO's poszukiwano w zasobach internetowych, a dokładnie w dokumentach opublikowanych przez samorządy.

- Kryterium doboru stron do analizy stanowiło umownie nazwane, przygotowanie w zakresie funkcjonowania w partnerstwie.
- Analiza stron internetowych dotyczyła tylko 20 samorządów uczestniczących w Modelu Lokalnej Współpracy (MLW) - projekcie realizowanym przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w 2013 roku oraz 10 sąsiednich. Zamierzano poddać porównawczej analizie roczne sprawozdania z realizacji programów współpracy z organizacjami pozarządowymi z lat 2011 lub 2012 oraz 2015 lub 2016. Porównanie miało pozwolić zaobserwować zmiany, jakie mogły zajść w charakterze współpracy w związku z udziałem w projekcie unijnym.

Roczny program współpracy

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.) o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie była kluczowym dokumentem dla rozwoju partnerstwa lokalnego. Rozszerzyła ona rozumienie podstawowej zasady pomocniczości zawartej w Konstytucji na sferę współpracy organizacji pozarządowych i administracji publicznej. Doprecyzowała oraz określiła pola tego współdziałania.

- Jednym z najważniejszych rozwiązań powyższej ustawy był obowiązek informowania opinii publicznej o wynikach takowej współpracy. Relacje nadrzędności instytucji publicznych wobec NGO'sów zostały zatarte, gdyż przejrzystość kontaktów między wszystkimi graczami na rynku funduszy społecznych nie doprowadza z założenia do zjawisk negatywnych. Podstawowym instrumentem w realizacji tego zadania na mocy art. 5 a ust. 1 ustawy jest roczny program współpracy przygotowywany przez JST.

Dokument, jakim jest program współpracy lokalnej uzyskał dosyć wysoką rangę formalną. Procedura jego powstawania jest dosyć precyzyjnie określona. Przepisy ustawy określają:

- czas, w jakim program współpracy powinien zostać przyjęty,
- sposób pracy nad nim i co w nim powinno zostać zawarte,
- a także zobowiązują do ogłoszenia sprawozdania z jego realizacji.

Z tego względu może on stanowić dogodne źródło informacji o współdziałaniu w rozwiązywaniu problemów społecznych lokalnych aktorów.

Przedmiotowy zakres współpracy gminy z NGO oraz innymi podmiotami tj. określenie obszarów problemowych/zadań tworzenia partnerstw – określa art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

- Zatem z dokumentu stanowiącego źródło danych w naszym badaniu wynika, że informacja zawarta w **RPW** wpisuje się w partnerstwo/współpracę o charakterze publiczno-społecznym. Na jego podstawie można śledzić pola wskazywane jako problemowe oraz sposoby rozwiązywania problemów lokalnych we współdziałaniu jednostek administracji z trzecim sektorem.

Płaszczyzny współpracy:

- 1 - wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, turystyka i krajoznawstwo
- 2 - kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
- 3 - ochrona i promocja zdrowia, niepełnosprawność, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym
- 4 - nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie, wypoczynek dzieci i młodzieży
- 5 - pomoc społeczna, działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 6 – inne, w większości ekologia, ochrona zwierząt

Wyniki badań:

Istotne znaczenie w aktywności lokalnej ma sport i kultura fizyczna !

We wszystkich badanych gminach płaszczyzną współpracy było zadanie „wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, turystyka i krajoznawstwo”.

- W większości było to jedno z dwóch realizowanych zadań.

-
- Kluby sportowe mają znaczący udział w realizacji zadań aktywizujących społeczność lokalne.
 - Ważnym partnerem w tej kategorii są organizacje powstałe na bazie szkół (kluby szkolne, uczniowskie).

- Zadania z zakresu „wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, turystyka i krajoznawstwo” są najczęściej i w największym stopniu dotowanymi zadaniami. Realizacja umów dotyczących wspierania kultury fizycznej i sportu obejmuje wielokrotnie wyższe wartości niż innych.

Drugim pod względem częstości występowania jest zadanie:

„ochrona i promocja zdrowia,
niepełnosprawność, przeciwdziałanie
uzależnieniom i patologiom społecznym”.

Jest to zadanie również często występujące.

Kolejnym zadaniem jest

„kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego”.

- W sprawozdaniach z poszczególnych gmin udział zadań z dziedziny kultury nie jest znaczący. Pojawiał się w co trzecim, czwartym z nich.

Zadania z zakresu „nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie, wypoczynek dzieci i młodzieży” stosunkowo rzadko występują w sprawozdaniach.

Nieliczne gminy uwzględniają ten obszar w swoich programach, a w konsekwencji rzadko znajdujemy go w sprawozdaniach ze współpracy na poziomie lokalnym. Pojawia się rzadziej niż, w jednej z pięciu gmin.

Najrzadziej pojawiają się zadania z zakresu
„pomoc społeczna, działalność na rzecz integracji i
reintegracji zawodowej i społecznej osób
zagrożonych wykluczeniem społecznym”

Pojedyncze gminy uwzględniają ten obszar w swoich programach, a w konsekwencji rzadko znajdujemy go w sprawozdaniach ze współpracy na poziomie lokalnym. Są to 1-2 przypadki.

Podsumowanie

- Problemem w realizacji współpracy na poziomie lokalnym jest brak lub niewielka liczba podmiotów uprawnionych do występowania o dotację, a także niewielka ich aktywność.
- Najczęściej występującymi kategoriami NGO'sów na poziomie lokalnym, gminnym są OSP, Uczniowskie Kluby Sportowe oraz Kola Gospodyń Wiejskich.

- We współdziałaniu z jednostkami samorządowymi uczestniczą następujące kategorie NGO'sów:
- **kluby sportowe** (lokalne, gminne oraz szkolne czy uczniowskie)
- Nieliczne **organizacje ukierunkowane na rozwiązywanie problemów w społeczności** skupiające przedstawicieli społeczności lokalnych – miłośników, przyjaciół itp.
- Bardzo rzadkie są **stowarzyszenia ogólne, oraz organizacje specjalistyczne,**
- Pojedynczy udział mają **organizacje ponadlokalne z siedzibą na terenie województwa, czy organizacje ogólnokrajowe**

Kluczowym czynnikiem różnicującym aktywność lokalną opisaną w sprawozdaniach są możliwości finansowe gminy.

Wielkość budżetu gminy decyduje o tym jakie środki może przeznaczyć na współpracę z organizacjami pozarządowymi. Na poziomie dużych miast oznacza to kwoty milionowe, a gminy wiejskie to tysiące zł.

- Na koniec warto podkreślić, że udział podmiotów zewnętrznych w realizacji zadań w gminach wiejskich jest śladowy.
- Dominują organizacje o charakterze lokalnym, skupiające mieszkańców danych społeczności.
- Istnieje obszar lokalnej współpracy, który nie posiada podstaw formalnych umów (nie transakcyjny) i który jest bardzo trudny do identyfikacji, **jednak stanowi on bardzo ważny element wpływający na rozwój lokalny i budowę kapitału społecznego.**

- Gminy opracowują mało twórczo swoje programy. Są one dostosowane do lokalnych możliwości. Uwzględniane są w nich zadania do zrealizowania przez lokalne podmioty. W zasadzie nie ma w nich zadań nie realizowanych.
- Gminy nie doceniają znaczenia Internetu. W tym aspekcie istnieje wyraźna różnica w jakości informacyjnej i estetycznej stron gmin uczestniczących w projektach.
- Zagadkowa jest możliwość braku czasem programów, a częściej sprawozdań.

-
- Uzyskany materiał empiryczny nie pozwala na twierdzenie o znaczeniu przygotowania. Nie wystąpiły istotne różnice w programach i sprawozdaniach
 - Odnotowano obecność KIS w jednej z czterech badanych gmin (po przygotowaniu), tworzonych przez jednostki administracji. Na ich obecność częściej wskazywała wyszukiwarka aniżeli informacja na stronie urzędu.

Rekomendacje:

- Istnieje potrzeba dalszego wzmacniania NGO szczególnie na terenach wiejskich i małych miast. Pytanie główne to jak wzmacniać ?
- Biorąc pod uwagę znaczenie szkoły w społeczności lokalnej należałoby działania kształcenia kadr do partnerstwa i aktywności ukierunkować na młodzież.
- Potrzeba dalszego promowania i edukowania do partnerstwa, także w społecznościach lokalnych.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

